

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ  
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ  
ИЗБОРНОМ ВЕЋУ

Одлуком Изборног већа Филозофског факултета у Београду од 21.02.2013. године изабрани смо у Комисију за припрему извештаја о кандидатима пријављеним на конкурс за избор ванредног професора за ужу научну област Предшколска педагогија на Одељењу за педагогију и андрагогију. На конкурс објављен у листу „Послови“ од 20. фебруара. 2013. године, пријавио се један кандидат – др Живка Крњаја, доцент на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду. Након проучавања поднете документације и радова кандидата Комисија подноси Изборном већу Филозофског факултета следећи

**ИЗВЕШТАЈ**

Др Живка Крњаја рођена је у Земуну 1963. године где је завршила основну школу и гимназију. Студије педагогије завршила је на Филозофском факултету у Београду 1987. године. Магистрирала је 2004. године на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду из области предшколске педагогије са радом на тему „Процес професионалног развоја васпитача и његови ефекти“. На истом факултету одбранила је докторску дисертацију „Учење и подучавање у деčјем вртићу“ 2008. године.

Одмах након дипломирања па до 2002. године радила је као педагог у основној школи, потом у предшколској установи у Старој Пазови. У периоду од 2002-2008. године била је професор струковних студија на Високој струковној школи за образовање васпитача у Сремској Митровици и Вишој школи за образовање васпитача у Београду (од 2007. године Учитељски факултет). У звање доцента на Одељењу за педагогију и

андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду, за ужу научну област Предшколска педагогија изабрана је 16.12.2008. године.

Др Живка Крњаја је ангажована на више предмета основних, мастер и докторских студија на Одељењу за педагогију. Развила је курс *Дечја игра и стваралаштво* на основним студијама и курс *Методе рада предшколског педагога* на мастер студијама. Садржаје курсева које реализује кандидат континуирано усаглашава са савременим теоријским полазиштима и повезује са истраживањима и праксом предшколског васпитања. Наставу реализује на принципима интерактивности и кроз истраживачки рад студената. Ангажована је на реализацији студентске праксе у предшколским установама базиране на истраживањима студената и рефлексивном приступу анализи праксе као и у ангажовању студената у ваннаставним и волонтерским активностима. Била је ментор у изради већег броја завршних и дипломских радова, као и ментор и члан комисије већег броја мастер радова. Ментор је три докторанда чије су докторске тезе у изради. Учествовала је у комисијама за одбрану три докторске дисертације, две на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду и једне на Одељењу за психологију Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. Студенти је оцењују као врсног предавача који успешно интегрише теоријске поставке са примерима из праксе, а својом посвећеношћу и енергијом покреће на активизам о чему сведоче и изузетно високе оцене које добија на студентским евалуацијама.

Др Живка Крњаја учествује у раду факултетских и одељенских комисија (Комисија за наставну, научну и техничку документацију; Комисија Одељења за педагогију и андрагогију за испит за лиценцу за педагоге; Координатор сарадње са Педагошким друштвом Србије (члан Надзорног одбора) и Савезом Удружења васпитача Србије). Учествовала је у конципирању активности представљања студија педагогије у средњим школама 2011. године и активности промоције студија педагогије у Ноћи музеја 2012. године. Члан је и више комисија при Заводу за унапређивање образовања и васпитања и Министарства просвете. Учествовала је у пројекту израде Стратегије образовања у Србији до 2020. године као експертски опонент за предшколско васпитање. Промовисала је и заступала Катедру за предшколску педагогију на више међународних и националних конференција и скупова.

Члан је домаћих и међународних професионалних организација и удружења: Balkan Society for Pedagogy and Education; Педагошко друштво Србије; Центар за интерактивну педагогију; ESREA (European Society for Research on the Adult Education). Активно сарађује са Савезом удружења васпитача Србије.

Др Живка Крњаја је учествовала у реализацији више истраживачких и развојних пројеката. У овом изборном периоду била је ангажована на пројектима: „School Modernization Programme“, пројекту Министарства просвете науке и технолошког развоја РС и Европске инвестиционе банке; „Стандарди раног учења и развоја“, УНИЦЕФ и Института за психологију; „Професионални развој запослених у образовању“ пројекат Завода за унапређивање образовања и васпитања РС и швајцарске агенције SDC. Ангажована је као истраживач на научно-истраживачком пројекту „Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији“ Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета који финансира Министарство просвете, науке технолошког развоја Србије.

У последњем изборном периоду учествовала је прилозима на више међународних и националних научних скупова и имала уводно предавање “Research with Children: New Paradigm of Educational Practice“ на међународном научном скупу “Horizons of education“ 2012. године у Суботици.

До сада је објавила 3 ауторске и 1 коауторску монографију, 5 поглавља у монографијама и тематским зборницима, као и више чланака у часописима међународног и националног значаја. У последњем изборном периоду објавила је две монографије (од којих једна представља обрађен део докторске дисертације), 7 научних чланака објављених у часописима међународног значаја (3 ауторска и 4 коауторска), 2 ауторска чланка у часопису националног значаја, 4 чланка у тематским зборницима (2 ауторска и 2 коауторска), 3 излагања штампана у целини са међународних конференција (2 ауторска и 1 коауторски) и 2 са националних конференција (ауторска), као и 9 излагања објављених у изводу (7 ауторских и 2 коауторска). Била је коуредник два зборника са скупова и стручни редактор научне студије преведене са енглеског језика. На основу Критеријума за стицање звања на Универзитету у Београду кандидат је од претходног избора у звање доцента, остварила резултате који јој омогућују избор у звање ванредног професора. Овде ће бити приказани само најзначајнији од тих радова.

У научној монографији *Где станује квалитет, Књига 1 – Политике грађења квалитета у предшколском васпитању* (ауторство: 133–305. стр.) у издању Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду, ауторка се бави критичком анализом политике успостављања квалитета предшколског васпитања и образовања код нас. Зналачки примењујући технику анализе садржаја др Живка Крњаја даје теоријски утемељену аргументацију за критичко сагледавање постојећих мера образовне политике (стратешких, законских и подзаконских докумената, система организације, регулације и надзора, иницијалног образовања и усавршавања васпитача, пројеката и истраживања). Детаљна, суптилна и утемељена анализа је основ за синтезу процене политике успостављања квалитета у предшколском васпитању код нас из системске перспективе, засноване на концепту грађења квалитета. Аргументована процена којом се показује да је политика успостављања квалитета статична, партикуларна, једнообразна и централизована, униперспективна и ванконтекстуална, основа је за разраду потребних корака којима би се са постојеће оријентације на осигурање квалитета прешло на оријентацију грађења квалитета. Као неопходне кораке у трансформацији политике успостављања квалитета ауторка предлаже утемељивање концепције предшколског васпитања, дијалог на основу различитих перспектива, аутономију и децентрализацију, истраживања и рефлексивност, континуитет на различитим нивоима образовања, диверсификацију облика и програма, умрежавање и операционализован систем подршке развијању националних основа програма предшколског васпитања. Студија пружа, по први пут у нас, детаљни критички приказ актуелне образовне политике предшколског васпитања и образовања у Србији и може бити релевантни извор за све који се баве предшколским васпитањем, посебно за доносиоце образовне политике. Ауторка разрађују низ корака које би ваљало предузети како би се постојећа оријентација на "осигурање квалитета" (техницистичка, базирана на стандардима и мерењу са функцијом контроле), заменила приступом "грађења квалитета" (процесом који је етички утемељен, системски постављен, стални дијалог трагања за смислом). Посебан допринос ове студије огледа се у методолошком приступу истраживању квалитета и савременом приступу проблематици квалитета утемељеној на социокултурној теорији и системском приступу образовању.

У чланку *Схватање развоја као оријентација предшколског курикулума* (Педагогија, 2011, 66 (4): 541-551) ауторка износи кључне поставке развојне и

социокултурне теорије из којих проистичу концепције развојно примерене и контекстуално примерене праксе предшколског васпитања. Теоријска полазишта и њихове импликације на развојно и контекстуално примерену праксу се преиспитују на основу више димензија: схватању учења, улога и положаја детета, просторне и временске организације као и начина праћења васпитног процеса. Показане разлике у појединим димензијама ова два приступа дају основ за рефлексивно преиспитивање праксе предшколског васпитања код нас, противуречности у конкретизацији концептуалних полазишта праксе и утемељивање праксе у кохерентни теоријски оквир.

У чланку *Игра као сусрет: коауторски простор у заједничкој игри деце и одраслих* (Етноантрополошки проблеми, 2012, 7 (1): 251-267) ауторка разматра значај заједничке игре деце и одраслих и преиспитује могућности које имају деца и одрасли у игри за грађење заједничких значења и истраживање културних образаца. Заједничка игра се посматра из социокултурне оријентације - колаборације, коконструкције и капацитета флексибилности, насупрот развојној оријентацији у приступу игри као слободној игри, неометаној од стране одраслих. Користећи наративне белешке о различитим контекстима игре, ауторка развија модел коаторског простора игре, у којем деца и одрасли преиспитују етичке принципе, повезују своје субкултуре, истражују различите могућности. У раду ауторка посебно анализира начине грађења и регулације коауторског простора у заједничкој игри као и његове функције у рекомбиновању културних образаца, трансформацији односа одраслих и деце и ко-конструкцији културе. Рад одражава континуитет у схватању природе и улоге игре у развоју детета и културе које се развија на Катедри за предшколску педагогију Филозофског факултета у Београду дуже од пола века.

Чланак *School is not a factory – Interactive System of Professional Development: Networking* (са Павловић Бренеселовић, Д., Journal of education and future 2012, (1): 133-142) представља развијање концепције системског модела професионалног усавршавања практичара кроз полазишта (системске промене образовања, школа као заједница учења, партнерство, наставник као рефлексивни практичар) и димензије (професионално усавршавање, професионално напредовање, усавршавање праксе и политика образовања базирана на култури промене). У раду се разрађују могућности умрежавања у

професионалном развоју које пружа овакав модел, кроз интерактивни систем повезивања различитих облика и учесника. Системски модел професионалног развоја одражава динамички концепт професионалног учења и развоја усклађен са савременим схватањима школе и предшколске установе, као и положаја и улоге практичара а којим се превазилазе ограничености постојећег механицистичког приступа професионалном развоју.

У чланку *Педагошка документација: невидљива и видљива пракса* (са Павловић Бренеселовић, Д. у Посебна питања квалитета у образовању. Београд: Институт за педагогију и андрагогију, 2012., 117-131) на основу анализе обимне литературе и праксе документовања у програмима предшколског васпитања идентификована су два дискурса документовања, дискурс моћи и дискурс партиципације. Сваки дискурс представљен је као синтеза интегрисаних значења која се откривају и критички преиспитују у односу на актуелну праксу. Ауторке деконструишу дискурс моћи у коме је документовање средство моћи над дететом и васпитачем и средство контроле васпитног процеса, док је у дискурсу партиципације документовање средство рефлексивне праксе чија је сврха боље разумевање и промена праксе. Упоредном анализом два дискурса у чланку се указује на кључну разлику између њих кроз приступ документовању као стварању материјалних доказа или приступ документовању као диференцираним значењима и знањима која се генеришу кроз интеракције између различитих учесника у развијању програма. Рад одсликава, не само за нашу педагошку литературу, нови приступ разумевању документовања, који не остаје на разматрању документовања према теоријским приступима него документовање сагледава кроз кохерентни дискурс, схватања и праксу различитих учесника у пракси предшколског васпитања.

Објављене радове др Живке Крњаја карактерише настојање да се продубе социокултурне поставке у подручју предшколског васпитања и конкретизују у контексту наше васпитно-образовне праксе. Кроз методолошку оријентацију усмерену на разумевање, критичко преиспитивање и промену, др Живка Крњаја развија теорију и праксу развијања предшколског курикулума као савремене верзије отвореног система васпитања. На истој линији, и посебно вредни су њени радови којима се игра (посебно заједничка игра деце и одраслих) доводи у везу са стваралаштвом и реafirмише као сфера не само размене већ и ко-конструкције културе и субјективитета. Приступајући

разматраним проблемима и истраживачким темама из поставке критичке и холистичке парадигме о јединству наместо супротстављености педагошке теорије и васпитно-образовне праксе, њени радови су једнако значајни за предшколску педагогију као научну и наставну дисциплину као и за праксу предшколског васпитања, укључујући питања професионалног развоја практичара и истраживача и питања просветне политике у овом домену.

**Имајући у виду квалитет и резултате у научно-истраживачком раду и настави сматрамо да доцент др Живка Крњаја испуњава све услове за избор у више звање и слободни смо да свесрдно предложимо Изборном већу Филозофског факултета да др Живку Крњаја изабере у звање ванредног професора за ужу научну област ПРЕДШКОЛСКА ПЕДАГОГИЈА.**

Београд, 15. март 2013. Године

Комисија:

---

др Мирјана Пешић, редовни професор у пензији  
Филозофски факултет Универзитета у Београду

---

др Снежана Маринковић, редовни професор  
Учитељски факултет Универзитета у Крагујевцу

---

др Јасмина Клеменовић, ванредни професор  
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду